

T.C.
YARGITAY
21. Hukuk Dairesi

Esas No.	2018/4896
Karar No.	2019/4311
Tarihi:	13.06.2019

İlgili Kanun / Madde

5510 S. SSGSSK/88

- **KESİN HÜKMÜN BAĞLAYICILIĞI**
- **BAKICI GİDERLERİNİN ÖDENMESİNE İLİŞKİN HÜKMÜN KESİNLEŞMİŞ OLMASININ OLUMSUZ DAVA ŞARTINA DÖNÜŞMÜŞ OLMASI**

• **ÖZETİ** Mahkemeler, aynı konuda, aynı dava sebebine dayanarak, aynı taraflar hakkında verilmiş olan bir kesin hüküm ile bağılırlar; aynı davayı bir daha (yeniden) inceleyemezler ve aynı konuya ilişkin yeni bir davada, önceki davada verilmiş olan kesin hüküm ile bağılırlar (Baki Kuru, a.ge., C. V, s. 5051- 5053). Bu bağlamda kesin delil ise yanları ve hâkimi bağlayan, bu tip delillerle kanıtlanan olayın hukuksal doğru olarak kabul edilmesini gerektiren delillerdir. hâkimin kesin delilleri takdir yetkisi yoktur. Bu biçimde ispatlanan hususu doğru kabul etmek zorundadır. Dosyadaki kayıt ve belgelerin incelenmesinden, ... 15.İş Mahkemesi'nin 2013/943 Esas ve 2013/1079 Karar sayılı dosyası kapsamında Mahkemece bakıcı giderini de içerecek şekilde maddi tazminata hükmedildiği, verilen kararın temyiz incelemesi esnasında muris kazalının 14/02/2014 tarihinde vefat ettiği, bu durumun davalılar tarafından dava dosyasına bildirilmediği, verilen kararın 11/03/2014 tarihli Dairemiz onama ilamı ile kesinleştiği, davacı işveren tarafından hüküm altına alınan alacakların 24/03/2014 tarihinde icra takip dosyasına yatırılmış olduğu, ölüm olayından haberdar olunması üzerine eldeki

davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Somut olayda, davacı tarafından kesinleşmiş bir mahkeme hükmüne istinaden davalı tarafa bakıcı giderleri için ödenen meblağın iadesi istemli eldeki davanın açıldığı anlaşılmakla tazminat davasında dava konusu bakıcı giderlerinin ödenmesi gerektiğine ilişkin kesin hükmün bulunması artık bu dava için olumsuz dava şartıdır. Her dava açıldığı tarihteki şartlara göre görülüp karara bağlanacağından Mahkemece dava şartı yokluğu nedeniyle açılan davanın H.M.K.'nın 114/1-i ve 115/2 maddesi uyarınca usulden reddi gerekirken işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz olmuştur

Davacı vekili, iş kazasından kaynaklı tazminat davasında mahkemece verilen karar kesinleşmeden önce kazalının vefat ettiğini, bu durumdan sonradan haberdar olduklarını beyan ederek davalıların murisinin bakım giderlerine mahsuben davalı tarafa ödenen şimdilik 5.000,00 TL'nin yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. 04/04/2016 tarihli harçlandırılmış ıslah dilekçesiyle birlikte bu tutar 125.929,00 TL olarak arttırılmıştır.

B)Davalı Cevabı;

Davalılar vekili cevap dilekçesinde özetle, sebepsiz zenginleşmenin koşullarının oluşmadığını özet olarak savunmuştur.

C)İlk derece Mahkemesi Gerekçesi ve Kararı;

İlk Derece Mahkemesince, davanın kabulü ile; "125.929,00 TL'nin 5.000 TL.sinin dava kalan kısmının ıslah tarihi olan 04/04/2016 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan geri alınarak davacıya verilmesine," karar verilmiştir.

D) İstinaf Başvurusu :

Davalılar vekili tarafından sunulan istinaf başvuru dilekçesi ile rizikonun sigorta şirketi tarafından yüklenilmiş olup zararın sigorta şirketi tarafından karşılanmış olması nedeniyle davacı işverenin artık alacaklı sıfatının bulunmadığı, tazminat davasının davalılarının birden fazla olup kabul anlamına gelmemekle birlikte davacının talebini kusuru oranına düşen kısmı ile isteyebileceği, bu hususun Mahkemece irdelenmediği, bakım giderleri tutarının tümünün sadece eldeki davanın davacısına tek başına iadesine hükmedilmesinin isabetsiz olduğu, fazla ödendiği iddia olunan meblağa bileşik faize de yol açacak şekilde hükmedilen meblağa dava ve ıslah tarihinden başlatılmak suretiyle tekrar faiz işletilmesi şeklinde kurulan hükmün hatalı olduğu, yine kabul anlamına gelmemekle birlikte hükmedilecekse fazla ödemeye faiz işletilmeksizin ve borçlunun mütemerrit hale geldiği tarihten itibaren faiz ödenmesine hükmedilmesi gerektiği, takas/mahsup, zamanaşımı def'inin ve bilirkişi raporlarına yöneltilen itirazlarının dikkate alınmadığı belirtilerek eksik inceleme ve araştırma neticesi kurulan ilk derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesi talep olunmuştur.

E) Bölge Adliye Mahkemesi Gerekçesi ve Kararı;

Bölge Adliye Mahkemesince ilk derece Mahkemesinin vakıa ve hukuki değerlendirmesinde usul ve esas yönünden yasaya aykırılık bulunmadığı belirtilerek davalıların yapmış olduğu istinaf kanun yolu başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

F) Temyiz;

Davalılar vekili tarafından sunulan temyiz dilekçesi ile istinaf kanun yolu başvuru dilekçesinde yer alan hususlar yinelenmek suretiyle usul ve yasaya aykırı olarak kurulan hükmün bozulmasına karar verilmesi talep olunmuştur.

G) Delillerin Değerlendirilmesi ve Gerekçe;

Dava şartları, mahkemenin davanın esası hakkında yargılamada bulunabilmesi için gerekli olan şartlardır. Diğer bir anlatımla; dava açılabilmesi için değil, mahkemenin davanın esasına girebilmesi için aranan kamu düzeni ile ilgili zorunlu koşullardır.

Dava konusu uyuşmazlığın daha önce bir kesin hüküm ile çözümlenmemiş olması da (olumsuz) dava şartıdır.

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 237.maddesi ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nin 114/1-i maddesi uyarınca; dava konusu uyuşmazlık hakkında bir kesin hüküm bulunuyorsa, aynı konuda, aynı taraflar arasında ve aynı dava sebebine dayanılarak yeni bir dava açılmaz. Kesin hükmün bulunması olumsuz dava şartıdır. Kesin hüküm, hem bireyler için hem de Devlet için hukuki durumda bir kararlılık ortaya koyar. Bununla, hukuki güvenirlilik ve yargı erkine güven sağlandığından kamu yararı ile doğrudan ilgilidir. Kesin hüküm adli gerçeği ifade eder. 1982 Anayasa'sının 138.maddesi uyarınca yasama, yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarını değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez. Kesin hüküm, uyuşmazlığın gelecek için sona ermesini ve böylece hukuki barışın sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu nedenledir ki kesin hüküm itirazı, davanın her aşamasında ileri sürülebilir ve mahkemenin de; davanın her aşamasında kesin hükmün varlığını kendiliğinden gözetip, davayı kesin hükümden (dava şartı yokluğundan) reddetmesi gerekir. Yine kesin hüküm itirazı mahkemede ileri sürülmemiş olsa dahi, ilk defa Yargıtay'da (temyiz veya karar düzeltme aşamasında) ve dahası bozmadan sonra da ileri sürülebilir. Bu bakımdan usulü kazanılmış hakkın istisnasıdır ve tarafların iradesine de bağlı olmayan mutlak bir etkiye sahiptir. (Hukuk Genel Kurulu'nun 05.06.1991 gün ve 1991/5-215-342 E., K. sayılı ilamı; Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6.Baskı, yıl: 2001, C. V, s. 4980 vd.).

Hemen belirtmelidir ki kesin hüküm, şekli anlamda kesin hüküm ve maddi anlamda kesin hüküm, olmak üzere ikiye ayrılır. Şekli anlamda kesin hüküm, sözü edilen karara karşı artık bütün olağan yasa yollarının kapandığı anlamına gelir. Bazı son kararlar verildikleri anda kesindirler (Örneğin HUMK. m. 427; HMK. m. 361). Yasa yolu açık olan bir karar, yasa yoluna başvurma süresi geçmekle de kesinleşir. Öte yandan, temyiz yolu açık olan bir karar temyiz edilip sonuçta onanmış ve karar düzeltme süresi geçirilmişse, ya da karar düzeltme yoluna gidilip de bu istem reddedilmişse veyahut yasa yoluna başvurmadan feragat edilmişse verilen hüküm şekli anlamda kesinleşir. Bir hüküm bir kere şekli anlamda kesinleşirse, artık bu hükmeye karşı, olağan yasa yollarına başvurulamaz. Bir kararın maddi anlamda kesinleşmesi için öncelikle şekli anlamda kesinleşmesi gerekir.

Maddi anlamda kesin hükmün ilk koşulu, her iki davanın taraflarının aynı kişiler olması; ikinci koşulu, müddeabihin aynılığı; üçüncü koşulu ise, dava sebebinin aynı olmasıdır. Kesin hükmün ikinci koşulu olan müddeabih, dava konusu yapılmış olan hak, yani dava ile elde edilmek istenilen sonuçtur. Önceki dava ile yeni davanın müddeabihlerinin (konularının) aynı olup olmadığını anlamak için hakimin, eski davada verilen kararın hüküm fıkrası ile yeni davada ileri sürülen talep sonucunu karşılaştırması gerekir. Eski ve yeni davanın konusu olan maddi şeyler fiziki bakımdan aynı olsa bile, bu şeyler üzerinde talep olunan haklar değişirse, müddeabihler aynı değil demektir. Kesin hükmün üçüncü koşulu ise dava sebebinin aynı olmasıdır. Dava sebebi, hukuki sebep olmayıp, davacının davasını dayandırdığı vakıalardır. Öyle ise; her iki davanın da dayandığı maddi vakıalar (olaylar) aynı ise, diğer iki koşulun da bulunması halinde kesin hükmün bulunduğundan söz edilebilir.

6100 sayılı HMK'nun 303/1.maddesi de "Bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükmün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunun aynı olması gerekir." şeklinde benzer bir tanımı içermektedir.

Nitekim aynı ilkeler Hukuk Genel Kurulu'nun 05.02.2003 gün ve 2003/21-30 E. 2003/57 K.; 23.02.2005 gün ve 2005/21-66 E. 2005/93 K.; 03.03.2010 gün ve 2010/11-75 E. 2010/121 K.; 08.12.2010 gün ve 2010/1-602 E. 2010/643 K.; 02.11.2011 gün ve 2011/2-561 E. 2011/668 K. sayılı ilamlarında da vurgulanmıştır.

Mahkemeler, aynı konuda, aynı dava sebebine dayanarak, aynı taraflar hakkında verilmiş olan bir kesin hüküm ile bağılırlar; aynı davayı bir daha (yeniden) inceleyemezler ve aynı konuya ilişkin yeni bir davada, önceki davada verilmiş olan kesin hüküm ile bağılırlar (Baki Kuru, a.ge., C. V, s. 5051- 5053). Bu bağlamda kesin delil ise yanları ve hâkimi bağlayan, bu tip delillerle kanıtlanan olayın hukuksal doğru olarak kabul edilmesini gerektiren delillerdir. hâkimin kesin delilleri takdir yetkisi yoktur. Bu biçimde ispatlanan hususu doğru kabul etmek zorundadır.

Dosyadaki kayıt ve belgelerin incelenmesinden, ... 15.İş Mahkemesi'nin 2013/943 Esas ve 2013/1079 Karar sayılı dosyası kapsamında Mahkemece bakıcı giderini de içerecek şekilde maddi tazminata hükmedildiği, verilen kararın temyiz incelemesi esnasında muris kazalının 14/02/2014 tarihinde vefat ettiği, bu durumun davalılar tarafından dava dosyasına bildirilmediği, verilen kararın 11/03/2014 tarihli Dairemiz onama ilamı ile kesinleştiği, davacı işveren tarafından hüküm altına alınan alacakların 24/03/2014 tarihinde icra takip dosyasına yatırılmış olduğu, ölüm olayından haberdar olunması üzerine eldeki davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Somut olayda, davacı tarafından kesinleşmiş bir mahkeme hükmüne istinaden davalı tarafa bakıcı giderleri için ödenen meblağın iadesi istemli eldeki davanın açıldığı anlaşılmakla tazminat davasında dava konusu bakıcı giderlerinin ödenmesi gerektiğine ilişkin kesin hükmün bulunması artık bu dava için olumsuz dava şartıdır. Her dava açıldığı tarihteki şartlara göre görülüp karara bağlanacağından Mahkemece dava şartı yokluğu nedeniyle açılan davanın H.M.K.'nin 114/1-i ve 115/2 maddesi uyarınca usulden reddi gerekirken işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz olmuştur.

O halde, davalılar vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilerek Bölge Adliye Mahkemesi kararının kaldırılmasına, ilk derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

H- SONUÇ : Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı KALDIRILMASINA, ilk derece Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULMASINA, dosyanın ilk derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin de Bölge Adliye Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE, temyiz harcının istek halinde davacılar a iadesine, 13/06/2019 gününde oybirliğiyle karar verildi.